

КЛІМЕНКОВА О.В.,
*магістрантка спеціальності «Психологія»
Національного університету «Запорізька політехніка»;*

КОВАЛЬ В.О.,
*в.о. завідувача кафедри психології, кандидат педагогічних наук,
доцент Національного університету «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ

Актуальність наукового аналізу проблем дослідження в психології пов'язана з багатьма аспектами які полягають, насамперед, у площині невизначеності єдиної системи класифікації парадигм дисципліни. Консенсус у галузі є важливим для стабільності та розвитку науки, оскільки він забезпечує об'єднання різних думок та підходів для досягнення загальних цілей та розв'язання ключових проблем. Загалом, парадигмою можна назвати одну або кілька фундаментальних теорій, які користуються загальним визнанням і протягом якогось часу спрямовують наукове дослідження. Зазначимо, що парадигма, визначає коло існуючих проблем, вказуючи шляхи та способи їх вирішення; при цьому парадигма одночасно визначає можливі методи вирішення зазначених проблем і, як наслідок, визначає тип результатів, одержуваних у процесі емпіричних досліджень. Можна сміливо сказати, що парадигма визначає наукову традицію. З часом вона стає нормою сприйняття світу і відповідно є досягненням науки, яка знаходить визнання у наукової спільноти в певний період часу і є моделлю нових наукових досліджень. В той же час, якщо основоположні теорії, аспекти, явища тощо науки мають розбіжності в трактуванні, не стандартизовані, не мають чіткої закріпленої класифікації і є предметом наукового дискурсу – це призводить в кінцевому результаті до проблем валідності самого дослідження і отриманих в процесі пізнання результатів.

Аналіз змістової складової парадигм психології звертає нашу увагу на проблеми, які пов'язані з дискурсом навколо породження і функціонування психічної реальності. До прикладу, предметом природничо-наукової парадигми є різні форми прояву душевного життя людини: поведінка, взаємини, спілкування, продукти діяльності; предметом гуманітарної парадигми, фахівці вважають – душевне життя людини в її цілісності, що не зводиться до суми її окремих проявів. Також дискусії в науковому середовищі точаться навколо першопричин

психічних явищ, наукових підходів до пояснення цих явищ і, відповідно, тлумачення термінів, що описують досліджуване наукове питання. Невизначеність та дискурсивність контексту відсилає дослідника до встановлення істинності, визначення методів дослідження, способу побудови знання як такого.

З огляду на вищезазначене можна припустити таке проблемне коло питань психології, яке відбивається безпосередньо на дослідженнях:

1. Стандартизація та узгодженість визначень де термінологія повинна відповідати теоретичним концепціям та парадигмам, що прийняті в галузі та забезпечувати логічність та послідовність у сприйнятті та застосуванні термінів;

2. Консенсус у галузі який відображає загальноприйняті погляди у відповідній галузі, що допомагає забезпечити єдність думок та дослідницьких напрямків;

3. Проблеми у внутрішній валідності, яка може включати загрози такі як змішування змінних, зміна експериментального середовища, різне тлумачення предмету наукового підходу;

4. Методологічні проблеми, які можуть торкатися вибору та використання методів дослідження, логіки пізнання, адекватності вимірювання психологічних явищ;

5. Проблема об'єктивності і власних упереджень стосовно істинності напрямків психології, впливати на інтерпретацію результатів та вибір методів дослідження;

Теоретична неузгодженість у психологічних теоріях породжує велику кількість розбіжностей між вченими, що потребує пошуку нових підходів.

Отже, зазначене коло проблемних питань може ускладнювати процес дослідження в психології, але воно також є викликом і стимулом до подальшого розвитку науки і пошуку нових методів та підходів до розв'язання проблем науки.

Список використаних джерел

1. Сватенкова Т.І., Тимошенко О.А. Методологічні та теоретичні проблеми психології Татенко В.О. Суб'єктно-вчинкова парадигма в сучасній психології. *Людина. Суб'єкт. Вчинок: філософсько-психологічні студії* / за заг. ред. В.О.Татенка. Київ : Либідь, 2006. 360 с.
2. Теоретичні і методологічні проблеми психології : комплекс навчально методичного забезпечення для підготовки аспірантів за спеціальністю 053 «Психологія» / укл.: С.Ю. Гуцол. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2016. 38 с.